

**Mee(r)doen met de Wmo
Visiedocument**

1	Inleiding.....	3
1.1	Meedoen	3
1.2	Wonen, welzijn en zorg.....	3
1.3	Leeswijzer	3
2	Vertrekpunt	4
2.1	Bevolking.....	4
2.2	Voorzieningen	4
2.3	Activiteiten	4
3	Bouwstenen	5
3.1	Faciliteren.....	5
3.2	Ambities.....	5
3.3	Verantwoordelijkheid.....	5
3.4	Onvoorzien	5
3.5	Kwaliteit.....	5
4	Randvoorwaarden.....	6
4.1	Uitwerking.....	6
4.2	Burgerparticipatie	6
4.3	Financiën.....	6
4.4	Organisatie.....	6
5	Conclusies	7
6	Bijlage: vastgesteld beleid	8
7	Bijlage: verschillende rollen	9
	Overheid op afstand.....	9
	Overheid als faciliteerder	9
	Overheid als stimulator	9
	Overheid als dirigent	10

1 Inleiding

1.1 Meedoen

Meedoen is het doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Meedoen van zoveel mogelijk burgers aan de facetten van de samenleving, soms geholpen door vrienden, familie of bekenden. Dat is de onderlinge verbondenheid tussen mensen. Als dat niet kan, is er onder bepaalde voorwaarden ondersteuning vanuit de gemeente. Het eindperspectief van de Wmo is een samenhangend lokaal beleid op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning en op aangrenzende terreinen, waarvan een preventieve werking uitgaat.

1.2 Wonen, welzijn en zorg

Wonen en Welzijn en Zorg zijn afzonderlijk onderwerpen die de gemeenten niet vreemd zijn. Een integrale aanpak binnen deze onderwerpen is wel nieuw en vraagt om afstemming. De wet omschrijft negen prestatievelden waarop de gemeente invulling moet geven. Deze prestatievelden staan genoemd in de bijlage. De manier waarop dit gebeurt zal vast komen te liggen in een beleidsplan voor de komende vier jaren.

Dit document geeft de algemene visie weer van de gemeenteraad op de invulling van de Wmo. Hiermee geven we aan waar we de komende jaren naar toe willen werken.

1.3 Leeswijzer

In verschillende gemeentelijke documenten ligt een basis voor deze visie, zoals in Dalfsen Stroomopwaarts en het collegeprogramma. Dit visiedocument geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat is ons vertrekpunt?
- Welke bouwstenen hebben we nodig?
- Welke instrumenten gebruiken wij hierbij?

De visie is de start voor het vervolgtraject om te komen tot een meerjarenbeleidsplan. In het beleidsplan geven wij precies aan welke doelen we willen bereiken op de verschillende prestatievelden en hoe we die doelen willen bereiken. Het meetbaar maken van de resultaten is daarbij belangrijk.

2 Vertrekpunt

2.1 Bevolking

In de gemeente Dalfsen wonen 26.544 mensen (peildatum 1 januari 2007) verspreid over de vijf grote kernen Dalfsen, Nieuwleusen, Lemelerveld, Hoonhorst, Oudleusen en het daarbij behorende buitengebied.

Ruim 30% van de bevolking is jonger dan 23 jaar en 14% is ouder dan 65. Zowel het aantal jongeren als het aantal ouderen ligt in Dalfsen hoger dan het provinciaal en het landelijk gemiddelde. De groep ouderen is de snelst groeiende leeftijdsgroep, terwijl het aantal jongeren onder de twintig jaar de laatste jaren vrij constant is gebleven. Voor de komende vier jaren gaan we ervan uit dat deze lijn zich voortzet.

2.2 Voorzieningen

De aanwezigheid van voorzieningen is erg belangrijk voor een prettig leefklimaat. Het winkelaanbod is gevarieerd, er zijn basisscholen, voorschoolse voorzieningen en zorgcentra voor ouderen. Op sportief gebied is er een ruime keus.

Voor voorzieningen die niet binnen de gemeente Dalfsen aanwezig zijn, kunnen burgers naar de omliggende gemeenten. Met name de gemeente Zwolle voorziet in een groot deel van die behoefte. De aanwezigheid van de verschillende voorzieningen is vrij compleet, maar we hebben niet precies in beeld wat de reikwijdte is en of alle burgers hiermee worden bereikt.

2.3 Activiteiten

Onze gemeente kent talrijke activiteiten in de diverse kernen en een actief en omvangrijk verenigingsleven. Dit bepaalt mede de mate van sociale samenhang in onze gemeente. Het is belangrijk om het huidige niveau vast te houden en daar waar nodig te versterken. Het vrijwilligerswerk in de kleine kernen staat de laatste jaren onder druk.

Voorzieningen die op hetzelfde terrein opereren, stemmen hun activiteiten en producten op elkaar af, zodat een sluitende keten ontstaat. Tegelijkertijd is het voor sommige producten goed dat ze in concurrentie worden aangeboden, zodat de burgers zelf kunnen kiezen welke aanbieder ze willen. Wij nemen de regie in handen als het gaat om samenwerking tussen organisaties om te komen tot een sluitende keten.

3 Bouwstenen

3.1 Faciliteren

De gemeente kan verschillende rollen op zich nemen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning. Enerzijds kunnen we als dirigent optreden, waarbij wij nadrukkelijk sturen, regelen en bepalen. Maar we kunnen ook afstand nemen en de invulling en uitvoering van beleid helemaal overlaten aan de burgers en organisaties. In de huidige situatie vervult onze gemeente een rol die tussen deze twee uitersten in ligt. Wij willen vooral faciliteren en daar waar nodig stimuleren. Daarnaast willen wij als gemeente onze burger goed informeren over de verschillende aspecten van maatschappelijke ondersteuning en de gevolgen voor de burger.

3.2 Ambities

We richten ons op alle negen prestatievelden, waarbij het belangrijkste doel is samenhang creëren tussen de verschillende velden wonen, welzijn en zorg. We gaan uit van de kracht van de kernen en zullen op basis daarvan het basisaanbod aan voorzieningen bepalen. Naast een passend voorzieningenniveau is de bestaande sociale samenhang in de kernen van groot belang. Deze samenhang is noodzakelijk voor een goede deelname aan de maatschappij.

3.3 Verantwoordelijkheid

De burger heeft een grote eigen verantwoordelijkheid, met name daar waar het gaat om voorzienbare situaties. De consequenties van het ouder worden zijn dan ook primair eigen verantwoordelijkheid en dus voor 'eigen rekening'. Wel moet duidelijk worden welke situaties of beperkingen bij het normale levensproces horen en welke niet.

De eigen verantwoordelijkheid heeft ook betrekking op het solidariteitsprincipe dat 'de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen'. Via de uitwerking van het eigen bijdragebeleid is dit uitgangspunt binnen de wettelijke kaders verder vorm gegeven.

De burger organiseert zelf het 'meedoen' aan de samenleving. Als dit niet lukt neemt eerst het netwerk rondom de burger het over. De gemeente is het vangnet voor mensen die geen of onvoldoende beroep op een eigen netwerk kunnen doen.

3.4 Onvoorzien

Met betrekking tot de zorg binnen de Wmo is de gemeente verantwoordelijk voor de laagdrempeligheid van de voorzieningen, bijvoorbeeld door het zo veel mogelijk beperken van bureaucratie. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor goede voorlichting om mensen te laten 'anticiperen' op ouderdom. Het onderscheid tussen voorzienbaar en niet-voorzienbaar moet duidelijk worden. Goede voorlichting kan ervoor zorgen dat de gemeente bepaalde voorzieningen langzaam kan afbouwen in de komende jaren. Op die manier wordt het meer vanzelfsprekend bepaalde voorzieningen zelf aan te schaffen.

We kiezen voor preventief werken.

3.5 Kwaliteit

Een belangrijke voorwaarde voor het leveren van diensten en producten aan onze burger, is het waarborgen van kwaliteit. Kwaliteit kan alleen geleverd worden als vraag en aanbod op elkaar aansluiten. Het is goed om op verschillende niveaus gegevens te monitoren.

4 Randvoorwaarden

4.1 *Uitwerking*

De visie beschreven in de hoofdstukken drie en vier vormt het uitgangspunt voor het beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning. De volgende stap is om voor ieder prestatieveld aan te geven welke doelen we bereiken willen over vier jaar en wat we daarvoor gaan doen. Hiermee maken we de visie concreet. Het is belangrijk om een aantal randvoorwaarden mee te geven voor het schrijven van het beleidsplan.

4.2 *Burgerparticipatie*

Een belangrijk uitgangspunt van de Wmo is dat het gemeentelijke beleid samen met de burger wordt gemaakt. De gemeente maakt beleid voor de burger en daarom hechten wij waarde aan de mening van de burger. Het beleidsplan wordt in samenspraak met de betrokken organisaties en de burger opgesteld. Er zal een apart hoofdstuk aan burgerparticipatie gewijd worden. In de huidige situatie zijn wij toegankelijk voor de burger. We zullen op een duidelijke en toegankelijke manier blijven communiceren. De structurele contacten met organen die burgers vertegenwoordigen houden we zo veel mogelijk in stand. De Wmo-raad is hiervan een voorbeeld. Speciale aandacht vraagt de participatie van jongeren, zowel structureel als incidenteel.

4.3 *Financiën*

Op dit moment voert de gemeente beleid op alle negen prestatievelden. Hieraan zijn bepaalde budgetten gekoppeld. Met de formulering van nieuw beleid zal het nodig zijn naar de bestaande budgetten te kijken. Nieuwe ambities kunnen vaak alleen uitgevoerd worden als hiervoor budgetten worden gecreëerd. Daar waar mogelijk vervangen we oud beleid voor nieuw beleid. Een verschuiving van budgetten maakt dit mogelijk. In het beleidsplan zal per prestatieveld aangegeven worden hoeveel de uitgaven moeten zijn om bijbehorende prestaties te leveren.

4.4 *Organisatie*

Het Wmo-beleid gaat over de beleidsterreinen wonen, welzijn en zorg. Om de samenhang op deze terreinen te versterken is samenwerking nodig. Dit geldt niet alleen voor externe partijen, maar ook voor interne partijen. Interne partijen zijn de verschillende afdelingen die grensoverschrijdend moeten werken. Maar ook de portefeuilleverdeling van college- en raadsleden kan hier op aan worden gepast. Alleen als de bestaande structuren worden losgelaten kunnen we wezenlijke stappen zetten op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

5 Conclusies

- Wij willen als gemeente vooral faciliteren, stimuleren en informeren.
- We gaan uit van de kracht van de burgers en wijken en kernen waarin zij wonen.
- We gaan uit van de sociale samenhang in wijken en kernen.
- De burgers hebben een grote eigen verantwoordelijkheid. Zij moeten dan ook anticiperen op gebeurtenissen die binnen het 'normale' levensproces voorzienbaar zijn.
- Wij dragen verantwoordelijkheid voor een basisaanbod aan voorzieningen voor wonen, welzijn en zorg.
- Wij dragen verantwoordelijkheid voor burgers die kwetsbaar zijn of die onvoorziene zorg of ondersteuning nodig hebben.
- Wij maken beleid samen met de burger.
- Waar mogelijk vervangen we de budgetten van oud beleid voor nieuw beleid.

6 Bijlage: vastgesteld beleid

De Wet maatschappelijke ondersteuning omschrijft negen prestatievelden waarop gemeenten beleid moeten formuleren. De meeste prestatievelden zijn niet nieuw. Deze bijlage geeft per prestatieveld een overzicht van het vastgestelde beleid dat hier onder valt.

Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten..

- Plattelandsvisie, april 2007
- Beleidsnota wonen 2007-2011, januari 2007
- 'Op uw gezondheid', beleidsnotitie over sport, gezondheid en het nut van bewegen, mei 2007
- Cultuurnota gemeente Dalfsen, 2005-2007, oktober 2005

Op preventiegerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

- Opgroeien in Dalfsen, Jeugdbeleid 0-24 jaar, 2005-2008
- Pilotproject Jeugdgezondheidsplein Dalfsen

Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

- Visieontwikkeling informatie, advies en cliëntondersteuning, Wmo-loket Dalfsen, juli 2006

Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers

- Vrijwilligersbeleid 2006-2007

Het bevorderen van zelfstandig functioneren en deelnemen aan de maatschappij

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer

- Verordening Maatschappelijke ondersteuning 2007

Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder sociale pensions en vrouwenopvang

- Kadernota Integrale Veiligheid 2007-2010

Het bevorderen van Openbare geestelijke gezondheidszorg

Het voeren van verslavingsbeleid

- 'Mag ik ook een slokje?', Alcoholmatigingsbeleid voor 12-15 jarigen, mei 2006

7 Bijlage: verschillende rollen

Dit visiedocument geeft antwoord op de vraag welke rol we voor onze gemeente zien weggelegd. Daarbij kunnen de volgende rollen worden onderscheiden:

Overheid op afstand

In deze rol is het uitgangspunt dat het maatschappelijk middenveld zich niet laten sturen. Initiatieven ontstaan spontaan, waarbij terughoudendheid van de overheid ten aanzien van het geven van inhoud en richting aan dit soort positieve en spontane maatschappelijke processen dan ook op zijn plaats is. Ontwikkelingen doen zich gewoon voor, reguleren zichzelf en de goede initiatieven blijven bestaan. De sterken overleven. Zo ontstaat een sterke sector, gedragen door burgers. De gemeente blijft hierin zoveel mogelijk op de achtergrond. Beleid is iets wat moet worden overgelaten aan de organisaties en burgers zelf. Zij bepalen zelf wat goed voor hen is. De gemeentelijke inzet en bemoeienis reikt niet verder dan het beperkt faciliteren van organisaties. Grote ambtelijke inzet is dan ook overbodig. Er is geen specifiek contact met instellingen uit het maatschappelijk middenveld over inhoudelijke onderwerpen van het beleid. De gemeente heeft alleen contact als organisaties daar uitdrukkelijk, en op eigen initiatief, om vragen. In uitzonderlijke gevallen wil de gemeente nog wel eens bijspringen en optreden als 'bezemwagen'; bijvoorbeeld wanneer er klappen vallen in een van die aanpalende beleidsterreinen.

Overheid als faciliteerder

Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de invloed van de gemeente beperkt blijft tot ideeën aanreiken, waarbij het uiteindelijk aan organisaties zelf is om te bepalen wat ze ermee doen. De gemeente neemt dus geen initiatief, maar actieve ondersteuning kan wel worden geboden. De lokale overheid moet ervoor zorgen dat organisaties in het maatschappelijk middenveld zelfstandig goed kunnen blijven gedijen. De overheid ziet professionalisering van organisaties uit het maatschappelijk middenveld als een van de grootste opdrachten voor de toekomst. Daarvoor is het nodig dat een aantal voorzieningen en randvoorwaarden goed geregeld zijn, zoals basissubsidies, accommodaties, verzekeringen en deskundigheidsbevordering. In overleg met de organisaties zelf (tijdens bijvoorbeeld de subsidiegesprekken) of via een enquête kan worden nagegaan hoe deze organisaties, die vaak grotendeels op vrijwilligers draaien, tegen de ondersteuning en randvoorwaarden aankijken. Organisaties, die tegen problemen aanlopen, kunnen op eigen verzoek terugvallen op beperkte inhoudelijke ondersteuning van het professionele werkveld. Dit kan bijvoorbeeld een welzijnsorganisatie zijn. Dergelijke ondersteuning wordt door het complexer worden van de samenleving steeds noodzakelijker.

Overheid als stimulator

In deze rol is de invloed van de gemeente redelijk groot, vanuit de veronderstelling dat instellingen uit het maatschappelijk middenveld behoefte hebben aan professionele sturing. Initiatieven ontstaan grotendeels spontaan, maar kunnen ook worden gestimuleerd. Het maatschappelijk middenveld krijgt veel ruimte om eigen initiatieven te nemen. Initiatieven die gericht zijn op promotie of kwaliteitsverhoging van het welzijnswerk of die aansluiten bij overheidsprioriteiten worden extra beloond. Het gemeentelijk beleid is in die zin zowel vraag- als aanbodgericht en zowel faciliterend als stimulerend. Een goede ondersteuningsstructuur en lokale infrastructuur worden gekoppeld aan verschillende stimuleringsmogelijkheden. Denk daarbij bijvoorbeeld aan stimuleringsubsidies voor organisaties die een aantoonbare bijdrage leveren aan interculturalisatie of aan speciale projecten op een gebied als sociale activering. Maar uiteraard is het aan de (autonome) organisaties zelf om te bepalen of ze inspelen op de door de overheid geboden mogelijkheden. De lokale infrastructuur wordt bevorderd door veel aandacht te besteden aan netwerken. Het contact tussen lokale overheid en de organisaties wordt bevorderd door deze organisaties regelmatig te betrekken bij de ontwikkeling van beleid. De inhoud en richting van het beleid is, kortom, een een-tweetje tussen lokale overheid en het maatschappelijk middenveld.

Overheid als dirigent

In deze variant is de gemeentelijke invloed het grootst, vanuit de gedachte dat de gemeente middelen beschikbaar stelt. De gemeenschap en het leefklimaat zijn in het geding. Het is daarbij van groot belang om tot versterking van de sociale infrastructuur te komen. Daarvoor is meer innovatie nodig dan organisaties uit het maatschappelijk middenveld op eigen kracht vermogen. Een faciliterende of stimulerende rol van de lokale overheid volstaat daarvoor niet. Nadrukkelijker sturing is noodzakelijk. De verantwoordelijkheid voor de 'smeerolie'-rol, de sociale cohesie, ligt bij de gemeente. Het beleid is derhalve centraal geformuleerd en bevat heldere doelen, prioriteiten en een realistisch budget. Ook is binnen het beleid duidelijk uitgewerkt wat de samenhang is met andere beleidsterreinen. Natuurlijk is er ook aandacht voor de randvoorwaarden en faciliteiten, die noodzakelijk zijn voor het functioneren van het maatschappelijk middenveld. De meeste beleidsinstrumenten, die hiervoor worden ingezet, zijn aanbodgericht, stimulerend en koersbepalend. De gemeente regelt en bepaalt in sterke mate. Zo komen bijvoorbeeld alleen organisaties, die voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen en passen binnen beleidsprioriteiten, in aanmerking voor subsidie. Daar waar taken zijn uitbesteed aan professionele ondersteuningsorganisaties (bijvoorbeeld een steunpunt) zijn goede afspraken gemaakt. De gemeente bepaalt de koers en kaders, de instellingen doen de uitvoering en worden afgerekend op basis van een prestatiecontract.